

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор КНУТД

Іван ГРИЩЕНКО

“ 20 ”

березня

2024 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ

зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
(денна, вечірня і заочна форми навчання)

освітньо-наукова програма «Професійна освіта»

на здобуття ступеня доктора філософії

РЕКОМЕНДОВАНО

Вченою радою

факультету мистецтв і моди

Протокол від 15 березня 2024 року № 10

Декан факультету Наталія ОСТАПЕНКО

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри професійної освіти

в сфері технологій та дизайну

Протокол від 12 березня 2024 року № 12

Завідувачка кафедри Марія БІЛЯНСЬКА

Київ 2024

ВСТУП

Мета вступного іспиту в аспірантуру за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) – з'ясувати обізнаність у майбутнього здобувача наукового ступеня щодо загальних тенденцій розвитку освіти в Україні й світі, основних проблем сучасної професійної освіти та професійної педагогіки, а також готовність до вирішення педагогічних проблем та пошуку нових способів їх розв'язання.

Вступ до аспірантури за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) здійснюється на основі вступних іспитів на загальних підставах, передбачених чинним законодавством на момент проведення вступних випробувань. Для спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) на факультеті мистецтв і моди КНУТД вступні іспити в аспірантуру проводяться у комбінованій формі (письмова та усна), завдання включають три теоретичні питання (письмово) та співбесіду. На надання письмової відповіді вступнику відводиться 2 години. Загалом вступний іспит дозволяє виявити рівень підготовленості й здатності до науково-дослідної і дослідно-експериментальної діяльності, розкрити концептуальне бачення особистістю сучасних освітніх проблем, особливостей підходів до їх вирішення в контексті інтеграції України до європейського освітнього простору.

Зміст програми включає питання теоретико-методологічної, технологічної та дослідницької сфер професійної освіти. Програма охоплює такі напрями, як: теорія і практика професійної освіти, інноваційні дидактичні технології у професійній освіті, організація педагогічного наукового дослідження.

ОПИС ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ ТА ЇХ КОРОТКИЙ ЗМІСТ

З метою складання вступного іспиту для зарахування на навчання на здобуття ступеня доктора філософії вступник повинен підготуватися за наступними розділами:

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

1.1. Загальна характеристика системи освіти в Україні та особливості професійної освіти. Нормативно-правові засади професійної освіти. Закони України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про професійно-технічну освіту”. Державні стандарти професійної освіти. Кваліфікаційні рівні професійної підготовки згідно Національної рамки кваліфікацій. Ліцензування й акредитація освітніх програм. Забезпечення якості освіти. Академічні свободи учасників освітніх правовідносин. Організаційно-педагогічні засади трирівневої освіти в Україні і світі. Концепція освіти впродовж життя. Формальна, неформальна та інформальна освіта. Особливості організації освітнього процесу в системі професійної освіти. Типи закладів професійної освіти в Україні. Ступені професійно-технічної освіти. Актуальні проблеми системи професійної освіти України та шляхи її реформування. Академічна прозорість та доброчесність сучасному освітньо-науковому просторі. Освіта для сталого розвитку.

1.2. Роль і місце професійної педагогіки в системі педагогічних наук на сучасному етапі. Основні категорії професійної педагогіки, їх характеристика. Становлення професійної педагогіки в ракурсі історії педагогіки України. Професійна освіта як педагогічна система. Професійний заклад освіти як педагогічна система й об'єкт управління. Неперервна професійна освіта як філософська і

педагогічна категорія. Фундаментальні принципи та основні суперечності розвитку сучасної освіти. Глобалізація освітніх процесів. Відкрите освітнє середовище. Сутність і структура процесу професійного виховання. Професійно важливі психологічні якості особистості. Педагогічна культура викладача професійного закладу освіти.

1.3. Світові тенденції розвитку професійної і професійно-педагогічної освіти. Компетентнісні засади сучасної професійної освіти. Інноваційні процеси в розвитку професійної освіти. Принципи гуманізації професійної освіти. Тенденції розвитку неперервної професійної освіти в Україні. Сутність освіти для сталого розвитку. Єдність освіти і науки. Методи залучення молоді до науково-дослідної роботи. Академічна мобільність та конкурентоспроможність фахівців. Ціннісні основи розвитку особистості. Аксіологічні засади професійної освіти.

РОЗДІЛ II. ДИДАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

2.1. Основні категорії дидактики професійної освіти. Закономірності та принципи навчання. Зміст професійної освіти. Державний стандарт професійно-технічної освіти як основа для формування змісту професійної освіти. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу у закладах професійної освіти. Навчальна та робоча програми навчальної дисципліни. Система контролю результатів навчання учнів, слухачів та критерії їх оцінювання. Перелік основних обов'язкових засобів навчання у закладах професійної освіти. Принцип індивідуалізації освітнього процесу. Характеристика компетентнісного підходу у навчанні. Навчальний план підготовки кваліфікованого робітника. Загальна характеристика та періоди процесу професійного навчання. Принципи навчання у закладах професійної освіти. Професійна компетентність – базова характеристика діяльності кваліфікованого робітника.

2.2. Класифікація методів навчання. Репродуктивні та пошукові методи навчання. Методи мотивації і стимулювання навчальної діяльності. Методи контролю і самоконтролю в навчанні. Інструктаж як метод виробничого навчання. Форми організації освітнього процесу у закладах професійної освіти. Урок як основна форма підготовки у закладі професійної освіти. Уроки теоретичного навчання: загальна характеристика та особливості. Організаційна та дидактична структура уроку теоретичного навчання. Види систем виробничого навчання. Особливості уроків виробничого навчання. Вступний інструктаж під час уроку виробничого навчання. Функції і види контролю у професійній освіті.

2.3. Сутність і зміст освітньої інноватики у закладі професійної освіти. Освітній заклад інноваційного типу. Інноваційний потенціал закладу професійної освіти. Інноваційне освітнє середовище. Критерії інноваційної діяльності. Традиційні та інноваційні технології навчання. Активні й інтерактивні педагогічні технології у професійній освіті. Становлення і розвиток модульних технологій навчання. Інформаційні технології навчання та особливості їх застосування у професійній освіті. Дистанційне навчання на сучасному етапі. Сутність інтерактивного навчання у професійній освіті. Технологія проєктного навчання, типи навчальних проєктів. Індивідуалізація професійної освіти. Індивідуальна освітня траєкторія. Супровід у

професійній освіті (консалтинг, модераторство, фасилітаторство, тьюторство).

РОЗДІЛ III. ПРОВЕДЕННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

3.1. Наукові дослідження в професійній педагогіці. Основні наукові категорії дослідження та їх характеристика. Поняття про наукові підходи і принципи організації педагогічного дослідження. Класифікація педагогічних досліджень, характеристика різновидів. Принципи у педагогічному науковому дослідженні. Методи досліджень в професійній педагогіці. Теоретичний аналіз і синтез. Методи емпіричного дослідження. Співбесіда, анкетування та спостереження. Метод експертних оцінок (метод Делфі). Вивчення й узагальнення передового педагогічного досвіду в системі професійної освіти. Педагогічний експеримент та його основні етапи. Метод узагальнення незалежних характеристик. Особливості відбору методів і методик дослідження. Методи оброблення наукового матеріалу. Математично-статистичні методи обчислення експертних оцінок. Статистична перевірка педагогічної гіпотези. Шляхи впровадження наукових висновків у практику закладів професійної освіти.

3.2. Етапи роботи над науковим дослідженням. Об'єкт, предмет, гіпотеза наукового дослідження. Науково-дослідна робота у професійній освіті. Особливості написання, оформлення та захисту наукового реферату, проєкту, кваліфікаційної, дисертаційної роботи з теорії і методики професійної освіти. Загальна характеристика наукових статей. Основні вимоги до формулювання наукової новизни, практичного значення, апробації і впровадження результатів дослідження. Оформлення додатків у науковому дослідженні. Бібліографічний апарат досліджень зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Правила бібліографічного опису документальних та літературних джерел. Пошук інформації у процесі виконання наукової роботи.

3.3. Академічна прозорість та доброчесність в сучасному освітньо-науковому просторі. Плагіат як крадіжка інтелектуальної власності. Види академічного плагіату. Проблема самоплагіату як різновиду порушень академічної доброчесності. Причини плагіату як різновиду порушення принципів академічної доброчесності. Засоби запобігання та протидії академічному плагіату. Законодавство України про запобігання плагіату. Відповідальність учасників освітнього процесу за плагіат. Програми, спрямовані на виявлення плагіату. Методи запобігання академічній нечесності.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНИЙ ІСПИТ

1. Загальна характеристика системи освіти в Україні та особливості професійної освіти.
2. Нормативно-правові засади професійної освіти.
3. Державні стандарти професійної освіти.
4. Кваліфікаційні рівні професійної підготовки з відповідно до Національної рамки кваліфікацій.
5. Ліцензування й акредитація освітніх програм.
6. Академічні свободи учасників освітніх правовідносин.
7. Організаційно-педагогічні засади трирівневої освіти в Україні і світі.
8. Концепція освіти впродовж життя.
9. Особливості організації освітнього процесу в системі професійної освіти.
10. Типи закладів професійної освіти в Україні. Ступені професійно-технічної освіти.
11. Актуальні проблеми системи професійної освіти України та шляхи її реформування.
12. Роль і місце професійної педагогіки в системі педагогічних наук на сучасному етапі.
13. Основні категорії професійної педагогіки, їх характеристика.
14. Становлення професійної педагогіки в ракурсі історії педагогіки України.
15. Професійна освіта як педагогічна система.
16. Професійний заклад освіти як педагогічна система й об'єкт управління.
17. Неперервна професійна освіта як філософська і педагогічна категорія.
18. Фундаментальні принципи та основні суперечності розвитку сучасної освіти.
19. Сутність і структура процесу професійного виховання.
20. Професійно важливі психологічні якості особистості.
21. Світові тенденції розвитку професійної і професійно-педагогічної освіти.
22. Компетентнісні засади сучасної професійної освіти.
23. Інноваційні процеси в розвитку професійної освіти.
24. Тенденції розвитку неперервної професійної освіти в Україні.
25. Сутність освіти для сталого розвитку.
26. Академічна мобільність та конкурентоспроможність фахівців.
27. Аксіологічні засади професійної освіти.
28. Основні категорії дидактики професійної освіти.
29. Закономірності та принципи навчання.
30. Зміст професійної освіти.
31. Державний стандарт професійно-технічної освіти як основа для формування змісту професійної освіти.
32. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу у закладах професійної освіти.
33. Навчальна та робоча програми навчальної дисципліни.
34. Система контролю результатів навчання учнів, слухачів та критерії їх оцінювання.
35. Основні засоби навчання у закладах професійної освіти.
36. Характеристика компетентнісного підходу у навчанні.
37. Загальна характеристика та періоди процесу професійного навчання.
38. Принципи навчання у закладах професійної освіти.

39. Класифікація методів навчання.
40. Репродуктивні та пошукові методи навчання.
41. Методи мотивації і стимулювання навчальної діяльності.
42. Інструктаж як метод виробничого навчання.
43. Урок як основна форма підготовки у закладі професійної освіти.
44. Уроки теоретичного навчання: загальна характеристика та особливості.
45. Організаційна та дидактична структура уроку теоретичного навчання.
46. Види систем виробничого навчання.
47. Вступний інструктаж під час уроку виробничого навчання.
48. Функції і види контролю у професійній освіті.
49. Сутність і зміст освітньої інноватики у професійній школі.
50. Традиційні та інноваційні технології навчання.
51. Активні й інтерактивні педагогічні технології у професійній освіті.
52. Становлення і розвиток модульних технологій навчання.
53. Інформаційні технології навчання та їх особливості застосування у професійній освіті.
54. Дистанційне навчання на сучасному етапі.
55. Технологія проектного навчання, типи навчальних проектів.
56. Індивідуальна освітня траєкторія.
57. Наукові дослідження в професійній педагогіці.
58. Основні наукові категорії дослідження та їх характеристика.
59. Поняття про наукові підходи і принципи організації педагогічного дослідження.
60. Методи дослідження в професійній педагогіці.
61. Педагогічний експеримент та його основні етапи.
62. Особливості відбору методів і методик дослідження.
63. Етапи роботи над науковим дослідженням.
64. Науково-дослідна робота у професійній освіті.
65. Академічна прозорість та доброчесність у сучасному освітньо-науковому просторі.
66. Плагіат як крадіжка інтелектуальної власності. Види академічного плагіату.
67. Проблема самоплагіату як різновиду порушень академічної доброчесності.
68. Засоби запобігання та протидії академічному плагіату.
69. Відповідальність учасників освітнього процесу за плагіат.
70. Методи запобігання академічній нечесності.

Рекомендовані джерела

Основні

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с
2. Внукова О. М. Методологічні засади професійної освіти: навч. посіб. /Внукова О. М. К. : КНУТД, 2015. 198 с.
3. Дем'яненко Н.М. Історія педагогіки як методологія сучасного педагогічного знання. Освітні системи: ретроспектива, інноватика (до 100-річчя Всеукраїнського науково-педагогічного журналу «Рідна школа»). Електронний збірник матеріалів наукового онлайн-семінару / за ред. д. пед. н., проф. Дем'яненко Н. М. Київ : ВЦ НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. С. 49-54.
4. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. - Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 226 с.
5. Белова О. К., Коваленко О. Е. Педагогічні технології в сучасній освіті: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів інженерно-педагогічних спеціальностей. Х.: Контраст, 2008. 148 с.
6. Професійна педагогіка: Підручник / Авт. : О. В. Грабовський, Л. В. Коломієць, О. С. Савельєва, А. В. Семенова, В. Ф. Яні; за заг. ред. А. В. Семенової. Одеса: Бондаренко М. О., 2020. 575 с.

Допоміжні

1. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015 / Нац. стандарт України. Вид. офіційне. Введено з 01.07.2016. Київ: УкрНДНЦ, 2016. 16 с.
2. Грищенко І. М. Професійна освіта в системі економічних досліджень [Текст] : монографія. К.: Грамота, 2014. 384 с.
3. Дидактичні основи професійної освіти: навч. посіб. / О. Е. Коваленко, Н. О. Брюханова, З. І. Гирич, В. В. Кулешова, О. О. Прохорова. Х. : Контраст, 2008. 143 с.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник.-[2-е вид.,доп.]. К. : Академвидав, 2012. 352с.
5. Жигірь В. І., Чернега О. А. Професійна педагогіка : навч. посіб. К.: Кондор, 2016. 336 с.
6. Педагогічні технології: теорія та практика /за ред. М. Гриньової. Полтава, 2004. 480 с.
7. Плагіат у студентських роботах: методи виявлення та запобігання : метод. посіб. / за ред. Н. В. Стукало. Дніпропетровськ : ДНУ імені Олеся Гончара, 2013. 44 с.
8. Теорія і методика професійної освіти [Текст]: навч. посіб. / [З. Н. Курлянд та ін.]; за ред. д-ра пед. наук, проф. З. Н. Курлянд. К.: Знання, 2012. 390 с.
9. Тушева В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Харків: «Федорко», 2014. 408 с.
10. Чепіль М. М. Педагогічні технології : навч. посіб. : Академвидав, 2012. 224 с.
11. Шматков СВ., Коваленко О.Е. Методика професійного навчання. Частина 2. Методика професійно-практичного навчання. Навчальний посібник для студентів інженерно-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів II-IV рівнів акредитації. Харків, 2002. 214 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Оцінювання відповіді на письмові питання та усну співбесіду здійснюється за шкалою. Максимальна кількість балів за вичерпні відповіді на три письмові питання та усну співбесіду складає 200 балів.

Шкала оцінювання відповідей на питання

Шкала оцінювання відповідей на питання				Критерії оцінювання
перше питання (письмове)	друге питання (письмове)	третє питання (письмове)	співбесіда (усне)	
60	60	60	20	Вступник вільно володіє матеріалом. Відповідь на поставлене питання вичерпна. Продемонстровано глибокі знання понятійного апарату професійної педагогіки, вміння аргументувати свою відповідь. Послідовно, грамотно й логічно викладено думку.
48	48	48	16	Вступник демонструє здатність до аналізу та порівняння ідейних позицій різних наукових шкіл (теорій) щодо проблем професійної педагогіки, навчання та виховання. В основному відповідь на поставлене питання правильна, але є несуттєві неточності.
36	36	36	12	Вступник демонструє прогалини в окремих темах програми. Наявні недоліки професійного мовлення та складності у веденні дискусії з питань. Відповідь на поставлене питання загалом наведена, але не має її переконливої аргументації.
24	24	24	8	Відповідь вступника показує середнє знання основного програмного матеріалу, містить деякі помилки при трактуванні понятійного апарату, порушено логіку викладу думки.
12	12	12	4	Вступник недостатньо орієнтується в темі, демонструє поверхневі знання основного матеріалу, неправильно формулює висновки. Відповідь вступника не містить професійної термінології, є неповною та з суттєвими помилками.
0	0	0	0	Відповідь неправильна або відсутня.

Підсумкова шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
180-200	A	відмінно
160-179	B	добре
150-159	C	
120-149	D	
100-119	E	задовільно
0-99	F	не склав